СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 82. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 11-го квітня 1939. No. 82. Jersey City, N. J., Tuesday, April 11, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРИШПИЛИЛИ ЩЕ ОДНОГО ПОЛІТИЧНОГО „БОСА"

КАНСАС СИТІ. — Велика лава присяглих признала політичного „боса" Томаса Пендергаста винуватим незаплачення податків від заробленої суми $315,000. Томас Пендергаст є добре відомий зо своєї політичної діяльности не лиш в стейті Канзас, але також у Вашінґтоні. В своїм стейті він всеціло контролює демократичною машиною. Знову ж у Вашінґтоні його уважають одним із найближчих співробітників президента. Тепер Пенденґарста узнали за переступця карного закону. Поліція взяла від нього відтиски пальців та увільнила за зложенням кавції у висоті $10,000.

ГУВЕР ПРОТИ СТИМСОНА.

РІНО (Невада). — Бувший президент Герберт Гувер, в якого кабінеті служив як секретар стейту Стимсон, заявив ґазетярам, що цілком не погоджується із останньою заявою Стимсона, начеб то Америка повинна втручатися у який небудь спосіб в европейські воєнні конфлікти. Америка не має інтересу входити у війну і повинна забезпечитись всіма способами, щоб не дати себе до неї втягнути. Найважнішою сучасною проблемою в Америці не є війна, тільки як знайти працю для 12 міліонів людей, говорив Гувер.

РОЗКОЛЕННЯ В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — Деякі політичні кола пробували перевести провірку серед усіх конґресменів і сенаторів, та випитати їх про думку на невтральнестний акт. Але провірка не дала бажаних вислідів, тільки показала, що в тім питанні серед конґресменів нема ще виробленої якоїсь виразної думки і вони дуже поділені.

НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ КРАЩІ ВІД АМЕРИКАНСЬКИХ.

ВАШИНҐТОН. — Штаб американського летунського корпусу вніс щераз просьбу на руки сенатського комітету засобів, щоб той ухвалив 4 міліони долярів на летунські експерименти. Штаб підкреслює, що американські військові літаки кілька літ тому були найкращі на світі, але тепер найкращими є німецькі літаки.

РУЗВЕЛТ СПОКІЙНИЙ ЗА МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

ВОРМ СПРІНҐС (Джорджія). — Президент Рузвелт, хоч кілька разів впродовж дня получувався телефоном з Вашинґтоном, виявляв у звязку з міжнародним положенням повний спокій. На запити журналістів, чи є що нового, відповідав, що „нічого для преси".

ПРОТЕСТ АЛЬБАНІЇ У ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — Альбанський представник у Вашинґтоні, Фаік Коніца, зложив на руки секретаря стейту Гола протест у звязку з наїздом італійців на Альбанію. Коніца говорив, що він не уступиться зо свого посольства, хіба дасть на це виразний приказ король Зоґ. Його посольство міститься в готелі Мейфловер.

АМЕРИКАНСЬКІ МАДЯРИ ПРОТИ ГІТЛЕРА.

НЮ ЙОРК. — Представники „мадярської американської демократичної федерації", вислали до мадярського представника в Вашинґтоні телеграму, в якій в імені „150,000 прихильників" піддержують „бльок стримати Гітлера".

МОЛОДИЙ РУЗВЕЛТ ПРО ҐАРНЕРА.

ФОРТ ВОРТ (Тексас). — Син Рузвелта, Еліот, в свій черговій радієвій промові знов порушив кандидатуру Джана Ґарнера на президента. Він повторив те, що вже раз говорив, що Ґарнер зо всіх демократичних кандидатів має найбільші шанси дістати з боку Демократичної Партії номінацію на кандидата. Цьому міг би перешкодити лиш його батько, президент Рузвелт, якби згодився третій раз кандидувати. Та чи президент думає щераз кандидувати, це покищо нікому невідоме, говорив молодий Рузвелт.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАНЯТЬ ДЛЯ МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК. — Перед зібранням 4,000 учителів професор Форкнер заявив, що федеральний, або стейтовий уряд мусить чимскорше постаратись про заняття для молоді, що виходить зо шкіл. В противнім випадку нинішна правляча система мусить провалитись. Бо молодь з розпуки кинеться в обійми фашистівських, або комуністичних кличів.

ДЕТЕКТИВ У ЗМОВІ З ШУЛЕРАМИ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія усунув головного детектива, Кенона, що виповнював службу при окружнім прокураторі в Брукліні, Ґіґенові, бо показалось, що той детектив, замість нагляда́ти за шулером Еріксоном, газардував разом з ним і дістав від нього поверх тисячі долярів.

ВИВОЗЯТЬ АРХЕОЛЬОГІЧНИЙ МАТЕРІЯЛ З ПОЛІССЯ ДО ВАРШАВИ.

Коло озера Нобель на Поліссі відкрили оселю чоловіка з доби лупаного каміння. Польська преса повідомляє, що кустош держ. археольоґічного музею в Варшаві в порозумінні з адміністраційними властями забезпечив згаданий терен перед непокликаними особами й застеріг виключне право експльоатації терену. 3. березня вивезли до Варшави около 60 скринь археольоґічного матеріялу. Цей матеріял замагазинували в пивницях музею.

КАРИ НА СВЯЩЕНИКА.

Староство в Зборові в останньому часі наложило на о. Романа Ганаса, пароха Зборова такі кари: 20 зол. за те, що престіл був удекорований національним прапором, 10 зл. за уладження забави (якої до речі ніколи не було) і 30 зл., як голову „Просвіти" за те, що публика по скінченому концерті дня 11. XII. 1938 р. заспівала гимн „Ще не вмерла".

МІЛІЦІЯНТИ БАНДИТАМИ.

У Києві від кількох місяців вештається банда, що нападала на прихожих. Усякі намагання зліквідувати цю банду довший час не мали успіху, аж цими днями зловили 11 членів банди. Виявилося, що між бандитами були два міцеві міліціянти.

АРЕШТУВАННЯ В КАЛУЩИНІ.

У Калуші по ревізії арештували Андрія Голоту. Ревізію перевели в Зборі й в Перевізцях і арештували Кілька осіб. Арештованого Теодора Салдата з Голиня перевезли до арешту в Стрию. Причина арештувань невідома.

ЧЕХИ СПІВАЛИ ПОЛЬСЬКИЙ ГИМН НА ГОЛОВНОМУ ДВІРЦІ У ЛЬВОВІ.

У поїзді чеських утікачів з Карпатської України, що проїздив 17-го березня через Львів, у вагоні, яким їхали бувші чеські офіцери й підофіцери митної сторожі, співали польський гимн. „Привіяні на пероні вояки й поліціянти стають на „позір", пише „Хвіля". — „Це справді незвичайна хвилина".

ДІТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ — НАША СПІЛЬНА РАДІСТЬ І НАДІЯ.

О. ІЛЛЮ КЛИВАКА ВИСЕЛИЛИ.

Староство в Теребовлі виселило о. Іллю Кливака, пароха Мшанця, теребовельського повіту, на три роки. О. І. Кливак 60-літній священик і був 18 літ парохом Мшанця. Тепер призначив його станиславівський епископ сотрудником у Тисменичанах.

УКРАЇНСЬКА ФІЛЬМА НА ЕКРАНІ.

Ревізійний Союз Українських Кооператив мабуть не сподівався навіть, що фільма „До добра і краси" принесе такі успіхи.

В Стрию, висвітлено цю фільму в четвер 9. береня в салі „Народнього Дому". Впродовж дня відбулися три покази фільми, кожного разу при великій фреквенції глядачів.

ПОБИТТЯ СВЯЩЕНИКА.

„Невідомі" напасники 3-го березня побили в Ботелці Вижній о. Івана Соликевича таки на подвірю приходства, коли він вернувся вечером з похорону. Напасники били о. Солтикевича гумовими палками. Лічниця у Львові ствердила тяжке побиття.

НА ЧЕРЗІ: ЮГОСЛАВІЯ.

Москва. — Совети твердять, що на чергу приходить тепер Югославія, яка розпадеться. Вона є державою сербів, хорватів і словінців.

СПРАВИ „ЗАГРОДОВОЇ ШЛЯХТИ".

В турчанському повіті акція організування загродової шляхти невгаває. До „кул шляхти загродової" вписують навіть таких людей, які ніколи зі шляхоцьким станом не мали нічого спільного. Їх вписують до реєстру як „подпора шляхецтва".

ВИСЛАННИК ЯПОНСЬКОГО КОНСУЛЯТУ У ЛЬВОВІ.

До Львова прибув перед кількома днями висланник японського консуляту в Варшаві, правдоподібно у звязку з наміреним відчиненням у Львові Японського консуляту. Увагу звернув факт, що він замешкав в українській „Народній Гостинниці". („І.К.Ц.", ч. 71).

НОВА ПРАЦЯ ПРОФ. Д-РА СТ. БАЛЕЯ.

Проф. д-р Степан Балей приготовив до друку нову працю з ділянки психольоґії п. в. „Хто я?"

ЗА РІВНОВАГУ ДУХА Й СИЛЬНУ ВОЛЮ

ЛЬВІВ. — Посол д-р Павло Лисяк пише в „Новім Часі", що з приводу трагедії з Карпатською Україною „не маємо права й не сміємо попадати в розпуку, бо якраз це булоби найбільшим нашим злочином в цей важний мент". Саме тут трагедію треба використати „до трівкої нашої консолідації, до скупчення наших сил, до скріплення нашої творчої праці".

Засвідчує невмируще наше право.

Далі пише д-р Лисяк про те, що героїчна армія закарпатських українців, що голіруч боронить своєї батьківщини засвідчує наше „невмируще право на самостійне життя". І хто це засвідчує? Це „ті карпатські українці, що про них всяка пищуча темна братія ще недавно з призирством балакала як про темну масу без жадної свідомости своєї національної приналежности, дику й некультурну. І про яку „вчені" члени чеської Академії Наук ще так недавно висловлювались як про племя, що взагалі невідомо: що воно за одне, куди й до кого належить?"

Чехи можуть повчитись!

А тепер можуть чехи навчитись від того „племени", як любити і боронити Рідний Край. Можуть навчитись від карпатських українців, що „окуплюють своє право масово терпінням і численними жертвами".

Добутий гарт веде до кращого майбутнього.

При кінці статті читаємо ще таке: „Йдуть часи, що напевно вимагатимуть від усіх народів, отже теж і від українців ще більшої сили духа й залізної волі, ніж це є зараз. Гарт, добутий сучасним переживанням Карпатської України — стане для українців великим добром у майбутньому".

ЗБІГЦІ З К. У. В РУМУНІЇ.

ЛЬВІВ. — Телефоном з Румунії з Букарешту подають „Новому Часові", що до 20 березня перейшло на румунську територію з Карпатської України до 5,000 збігців. В Букарешті створено „Український Громадянський Комітет Допомоги". Румунська влада відноситься до допомогової акції прихильно.

Комітет в Югославії.

Телефоном з Београду, столиці Югославії, повідомлено „Новий Час", що тамтуди прибув президент Волошин і уряд Карпатської України, та що створено „Український Громадянський Комітет Допомоги Карпатської України".

Заява о. Волошина.

Представникам преси заявив президент о. Волошин між іншим таке: „Стремітиму до того, щоб вивести мою країну на шлях до поступу й розквіту, як це почалося в недавньому минулому. В тій цілі ввійду в звязки з тими, що мені можуть допомогти й допоможуть. Не спічну, поки не досягну моєї мети". З Югославії мав о. Волошин замір їхати до Лондону через Загреб. В Лондоні думав ввійти в звязок з англійськими політичними колами для переведення політично-дипльоматичної акції в справі Карпатської України.

АНГЛІЯ ГОТОВА ЗАТВЕРДИТИ.

ЛОНДОН. — Ен МекКормик пише в „Ди Ню Йорк Таймс", що Англія готова погодитись з тим, що Польща й Мадярщина розшарпали Чехо-Словаччину і визнати загарбання, не зважаючи на те, як подає американська журналістка, що мадяри загарбали Карпатську Україну проти волі населення, яке ставило сильний опір.

АЛЬБАНІЯ В РУКАХ ІТАЛІЇ.

ТІРАНА (Альбанія). — Люди в горах не годні зрозуміти, що це сталося, що їх край завалений італійцями. Але відчувають, що мають стати до оборони своєї землі. І її боронять, хоч їхне положення безвихідне. Чотири альбанські пристані заняті, а маленький край уже залитий десятками тисяч добре узброєного італійського війська. Італійське офіційне звідомлення подає, що це військо прийшло „визволяти альбанців з ярма і гнету".

АНГЛІЯ „СИМПАТИЗУЄ", ФРАНЦІЯ ТАКОЖ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд запротестував проти італійської інвазії в Альбанії. Те саме зробила Франція. А преса обидвох країв виявила повно симпатії до альбанців. Але наразі це є все. Не надіються, щоб з цього „інциденту" прийшло до війни.

ЩЕ НЕ ПІДПИСАНА!

ВАРШАВА. — Польський міністер справ заграничних Бек привіз зі собою з Лондону підписаний Англією воєнний договір у справі взаємної оборони. Тепер має його підписати Польща. Німеччина ще надіється, що Польща цього договору таки не підпише. Підчас повороту Бек бачився з американськими амбасадорами в Лондоні й Парижі й дуже хвалив Америку.

ТІРАНА, СТОЛИЦЯ АЛЬБАНІЇ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ОБОРОНИ!

І ворогам треба дати признання, коли вони на те заслужили. І від них можна вчитись, як є з чого. Таке приходить на думку, коли приглядаємося тій акції, яку повели поляки в Польщі й по цілім світі, в справі збірки на Фонд Оборони Польщі.

Польща знайшлася тепер у великій небезпеці. І то з власної вини. А від такої небезпеки вона не зможе втекти так довго, як довго хотітиме держати при собі силою і „пацифікаціями" чужі землі та гнобити чужі народи. Але тепер іде нам про те, що не зважаючи на політичну глупоту польських провідних людей і те, що вони тою політикою копають гріб Польщі, загал поляків таки ратує Польщу. І ратують її також й американські поляки. Замітне у тих останніх те, що тепер, коли Польща знайшлася в критичнім положенні, вони не скликають ніяких комітетів, не роблять ніяких злук, обєднань чи чогось подібного. А тільки взивають кожного виконати негайно свій патріотичний обовязок. І то так, щоб не давати якусь позичку, але зложити добровільний дар для її оборони. Ось таким способом зібрано наприклад в однім тільки організації одного міста на протязі пятьох днів майже цілих 15 тисяч долярів, з чого зараз вислано $10,000 телеграфічно на потреби держави.

Український нарід є бездержавний. Нема держави, яка притулилаб хоч наших ранених, а не то дала нам поміч на боротьбу за нашу волю. Ми здані тільки на себе самих, бо ніяка держава не дасть нам навіть якоїсь позички, якби ми і хотіли її дістати. Тому краще інших повинні ми розуміти і відчувати наші обовязки супроти Рідного Краю. Тому саме, коли появилась відозва „Обєднання" в справі Карпатської України, ми самі повинні відчувати і знати, що нам робити. Ми повинні це знати навіть тоді, якби ця відозва не була появилась і якби не було ніякого заклику до несення помочі нашим борцям, раненим чи потерпівшим за Карпатську Україну.

І буди не може між нами ріжниць, коли іде мова про несення помочі раненим чи таким утікачам, що змушені були тепер втікати з Карпатської України. Бо й найхоробріша армія мусить нераз відступити. І таким чином змушені були відступити і многі Січовики. І мусіли забратись учні зі шкіл чи жінки з дітьми, щоб не впасти жертвою мадярських вандалів. Знаємо, що „Обєднання", як тільки дістало телеграму з краю, вислало від української іміграції негайно телеграфічно $2,000. Це капля в морі. Але всеж таки це порятунок. А тепер ми певні, що в скорому часі зможемо вислати більшу допомогу, бо віримо, що наша іміграція певно не буде гіршою від польської й не буде ждати на якісь нові заклики і поклики. Усвідомім собі, що трагедія Рідного Краю обєднала в Америці тих, кого можна обєднати. Тому, хто почуває себе так обєднаним, спішім до оборони життя ранених. Не забуваймо й за потерпівших. А також і за те, що треба допомогти, щоб боротьба продовжалась. І то ріжними способами і на ріжні лади.

ХАЙ БУДЕ ЯК БУЛО ДОСІ

Отсе є та турбота, яка найбільше давить Англію. Отсе є і підставою того воєнного союзу, який тепер заключили Англія і Польща. Отже, хай вибухає світова війна, хай знову гинуть десятки міліонів людей, коби тільки не допустити до якихсь територіяльних змін в Европі, чи там в кольоніях, коли мова тільки про саму Англію.

Акція проти змін є звернена головно проти Німеччини. Має вона бути ніби відповідю на ті „несподіванки", завдяки яким змінялися тепер европейські кордони через забаганки Гітлера.

Чи і як далеко вдасться Англії „окружити" Німеччину і спинити її в її агресивних плянах, того сьогодні ніхто не знає. Але до цього іде. На те й Англія заключила воєнний союз з Польщею. А це є дуже відважний крок, коли брати під увагу дуже осторожну політику Англії. Це означає, що Англія рішилась на певний плян, та що вона тепер доложить усіх заходів, щоб притягнути до себе інші держави в Европі. Очевидно, що це може їй у многому вдатись, особливо серед тих держав, що почувають себе вдоволеними, що загарбали по світовій війні нові землі, а тепер тільки журяться тим, якби загарбане чуже добро притримати.

Та особливо цікавим є тепер те становище, яке займають Совети. Виглядалоб, що вони повинніб повитати плян Англії й підперти його цілою силою. Бо одно є певне, а саме те, що Совети дійсно війни не хочуть. Хоч вони запевняють світ, що вони до війни готові, що війни не лякаються та що розторощать відразу того, хто посмів би нарушити совєтську територію, то на ділі вони мають страх перед війною. Бо допера війна виставилаб на справжню пробу владу Советів, їхні порядки й їхню цілу політичну та господарську систему. А крім Советів ніхто в світі не має довіря до сили цеї влади. Назагал панує переконання, що війна означає для Советів смерть. Ось тому постійно кружляють вісти, що Совети не будуть воювати з Німеччиною, що вони з нею таки погодяться. Ті вісти поширюють тепер навіть кореспонденти з — Москви. Це може бути підступ. Бо таким чином можливо хотілиб Совети якнайбільше виторгувати від Англії, а зокрема довести до того, щоб їх дійсно заангажувати до такої протинімецької акції, з якої не булоб вже Англії ніякого виходу чи викруту. Бо Совети Англії не довіряють. Цілком таксамо як той жидівський провідник, що то прибув з Европи і каже, що Англія є для жидів найгірша з усіх держав, бо кожна інша держава булаб чесніше виконала свої зобовязання супроти жидів і Палестини ніж це зробила Англія. В додатку цей жидівський провідник ще сказав, щоб йому хто дав хоч один приклад на те, щоб Англія виконала чесно один договір, заключений нею на протязі останніх тисяч літ. Ось так не довіряють Англії й Совети. І то навіть тому, що вона зобовязалась боронити Польщу. Совети бажають собі того самого, що й Англія: хай буде далі по старому. Себто хай не буде ніяких територіяльних змін в Европі чи деінде. І тому вони запрягли тепер всю свою дипломатію, щоб до цього довести, щоб Англія загарантувала їм їхні границі в такий спосіб, щоб поспішила їм з дійсною допомогою, якби їх хто заатакував.

Якеж наше положення? Можна відповісти без надуми: надзвичайно тяжке й складне. Бо **наша програма визволення вимагає територіяльних змін.** А тут маємо до діла з такою міжнародньою політикою, яка собі таких змін не бажає, яка хоче довести Европу до такого стану, що про такі зміни не буде можна й думати. Ми бачимо, що в Англії, коли говорять про нову мораль в Европі, то думають наприклад дати поратунок жидам у Польщі. Але ніхто ні словом не згадає за поневолений Польщею український нарід! Взагалі про цей нарід не говорять. Затверджують основи для Европи на довгий час, чи може на віки, але не беруть під увагу 45 міліонів поневолених українців в Европі. Ось тут і є скрип. Хочуть бити Німеччину за її нахабність, а самі поступають в та кий спосіб, що беруться затвердити і підперти грабіж українських земель і ті насильства, які є доконувані над українським народом. Хочби мали моральне відчуття згадати за терпіння українського народу, за те, що йому треба дати якісь полекші. Нічого подібного. Цього нема. Та саме в тому лежить і велика хитрість усіх тих ріжних комбінацій. Бо кожна з них розіб'ється, якщо не схоче признати українському народові право на самостійне державне життя на його землі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

АНКАРА І МІСТО СТО МОШЕЙ

З глибин вічно зелених, багатих садами берегів моря Мармара, поїзд пробивається упродовж десятьгодинної їзди дикими гірськими провалами щораз бистріше вгору, у верховини Малої Азії, або — як кажуть турки — в Анатолію. Безкрайній степовий простір тут своїм виглядом понурі й посуцні, бо високі гори, довкола, теплої вогкости моря сюди не допускають. Зеленію вилискує ця країна тільки на весну, бо в літі, коли то цілими місяцями тут немає дощу, а на глибоко синьому небі не побачите ні хмариночки, скрізь лише брунява трава та кущі засохлого будяччя, так, що панівною краскою краєвиду стає барва каміння. Але є одна пора дня, де ввесь степ оживлюється: це хвиля заходу сонця, такого незрівняного своїми сяєвами, що від них усе довкола горить щонайяскравішими барвами. І щойно тоді ви починаєте розуміти, чому для степовика вечір такий повний ваги. В ту пору всі магометанці відмовляє всі свої найважніші молитви, а у степах ще й сьогодні є у звичаю числити час на старий лад, тобто починаючи не від півночі і не від полудня, а власне зо заходом сонця.

От вам і краєвид, на границях якого турки видвигнули собі свою нову столицю, Анкару. Спадиста скала, а на ній велитенські мури старинної твердині, довколак плоскі дахи давнього міста, де бачите ще гостро висунені простінки з заґратованими — з епохи гаремів полишеними — вікнами, високо над кривими вуличками. А далі рівнесенькі, наче простягнені шнури, ради модерних асфальтових вулиць, що сягають аж ген у степ, хоч, що правда, є ще й так, що саме між модерними палацами наскакуєш тут і там на степові пустарі. Але якто дбайлива управа міста всилі собі дати раду і з такими степовими фрагментами посеред модерного середовища, це вам показують наглядно саме тут розкішні сади й паркові потрої. При тімже треба сказати, що в оту новітню турецьку столицю чимало праці вложили в першу чергу — австрійські будівничі. Отак багато з найзамітніших нових будівель видвигнено за плянами професора Гольцмайстера, монумент „Турецька Республика" це ostаний і чи не найкращий твір австрійського різьбаря Ганака, тай взагалі творів австрійських ділознавців тут багацько.

Згодом же треба в Анкарі проміняти вигідну залізницю на т. зв. „камйон". Це вам рід поспішного вантажного авта, що то ним можете собі їхати — очевидно по точно приписаних лініях лучби — здовж і вширш далекого степу. І воно дійсно не мала штука пускатися з такою, людьми і тягарами навантаженою підводою у степ, де немає ніяких промощених шляхів, а є тільки мало що доступні дороги. Але що дороговказні карти зазначують в самому центрумі степу велике озеро, то ви вкінці таки годится на прогульку степом довкруги Анкари, дожидаючи нетерпляче прегарного краєвиду. Та якщо ви думали, що на ваших очах розгорнеться картина голубого водяного простору, то ви, на жаль, дивно розчаруєтеся. Бо площа, що раптом видвигається перед вами, вилискує в сяєвах сонця яскраво білою краскою, тому, що те наше озеро, — воно зоветься Туц-Гелі — соляне, а до того одно з найбагатших сіллю у світі. Коли ось воно в літі висохне, тоді лишається соляна маса, довга на 80 і на 20 кільометрів широка, і звідси опісля каравани верблюдів відвозять сіль до залізниць, віддалених на сотки кільометрів від самого озера.

Але чекайте! Найбільша особливість тут це не те соляне озеро, а місто, прозване — містом сто мошей.

До нього веде дорога караванним шляхом, це Конія, на південній окраїні великого степу. Колись те місто було осередком держави Сельджуків — які відомо, турецького племени з Бухари, що 1017 р. заснувало велику державу в Малій Азії під проводом Торгіль Бега, яка 1157 р. розпалася на менші князівства — і воно не даром зоветься містом сто мошей. Дивишся ось на нього, і бачиш могутній ліс топіль, високо над якими видвигаються несчислені копули, бані і мінарети. Мошеї побудовані в центрумі міста, це твори сельджуцької архітектури з першої половини тринацятого століття. Одна з їх питомих прикрас це марморові скульптури, передовсім же орнаменти, утворені зо штудерно сплетених арабських букв. Затеж лінійні орнаменти послугуються іноді мотивами, що нагадують варіянти свастики. Всі бані, колюмни та стіни розмальовані голубою, зеленою та білою емалією, а великі вікна пропускають цілі потоки світла в середину святинь.

Та найбільш питома тут це мошея Мевляна.

Упродовж семи століть ось була вона монастирем т. зв. „танцюючих дервішів", тобто ордену, якого завданням було відповідно до прастарої ісламської традиції — звеличувати релігійні акти екстатичними танками. Отимто ті дарунки, що їх було приношено орденові упродовж тих довгих століть, — це тепер після того, як орден розвязано, містецький інвентар музею, приміщеного в мошеї Мевляна. Це здебільша святкові одяги сельджуцьких султанів з тяжкого розкішного шовку, прастарі рукописі та різьби з дерева, і килими з тринайцятого століття. Між ними є один, не більший, ніж на два метри, та проте вартости приблизно пять міліонів німецьких марок.

А цікаво згадати притім і те, що всі міста на тих просторах це — оази.

Всіж вони повстали там, де є вода. І як далеко вода, так далеко простягається і людська оселя. А та округа в середині міста, де найкращі мешкання та крамниці, оточена широким кругом розкішних садів. Отут то природа намагається довершити того, чого не могла доконати ген у степу. Бо головки турецької червоної капусти напр. доходять іноді вагою до пятнацяти, а то й двайцяти кільограмів! І таксамо й кавуни. Вони тут просто неправдоподібно солодкі й несамовито дешеві, надто, надто — як на европейський шлунок — дешеві вони. А Муамським — щойно останніми роками збудованим — гостинцем та саме попри великі, модерні шкільні будинки ідуть степові селяни на своїх питомих, буйволами запряжених возах, подоби яких можемо бачити ще на памятниках з доби гетитів, тому тисячки літ. Зновуж в окрузі садів молотить тут селянин своє збіжжя ще зовсім так, як це робили старі єгиптяни, уживаючи до того своєрідних санів до полочення, якими їздить по збіжжу, розкиненім у відповіднім порядку по землі.

З німецької мови переклав
д-р. Остап Грицай.

СПРАВЛЕННЯ

У Великодним числі „Свободи" треба справити останню строфу віра Марка Вільшини „Христос воскрес" в такий спосіб:

Повірте ви, що терпите сьогодні,
Яким життя дає лиш біль і втрати:
Той гідний щастя справжнього зазнати,
Хто перебув усіх страждань безодні,
Хто горе світу власним серцем змірив,
Лиш той воскресне, хто страждав і вірив.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(49)

Дорадники хана були тої гадки, щоби під всяким удаваним позором притримати Кудеяра, доки не вияснитьcя яке становище займе москов ський цар супроти Криму, бо інакше міг би Кудеяр розповісти про кримські справи це, чого в Москві не повинні раніше знати. Хан велів сказати Кудеярові, що поїде з ним на лови, а відтак вже пустить.

Тимчасом дозволили Кудеярові перший раз побачитися з Нагим, котрий під ту пору був під почесною сторожею тому, щоби не міг повідомити царя про намірений напад на московські землі.

Нагий приняв Кудеяра зимно, навіть ворожо. Він, знать, не хотів вдаватися з ним у розмову. Колиж Кудеяр пригадав йому, що він два рази, будучи в неволі, просив його при викуп а над ним не змилувався, Нагий сказав:

— Я у всім поступаю після вказання царського величества, великого государя.

Кудеяр пригадав про свою чолобитню, про письма до Адашева, Сильвестра, Курбського. Нагий сказав:

— Тобі не годилося писати до них, а це тому, бо ті люди заявилися ворогами царя-государя, а Курбський зрадив царя і втік до неприятеля царського, литовського і польського короля та нині з його військами воює царські городи. Сам можеш зміркувати, кого добра і заступства від таких людей було тобі вижидати.

— Я цього не знав — сказав Кудеяр. — Коли я був в Москві, вони були в окруженні царя. А нині чолом бю твоїй милости: заступись перед государем, пішли мою чолобитню його величеству, щоб дозволив мені государ вернути і служити йому вірою і правдою. А коли цар змилується і велить вертатись, то я ударю тобі чолом з того, чим мене хан обдарує при відїзді.

Ця обіцянка розсмішила Нагого, який після московського звичаю, не любив людей, що приходили до нього з порожними руками.

— Це вже лінше робиш — сказав Нагий — що наперед хочеш післати чолобитню; я твою чолобитню пішлю, але ти ні напиши, що ти письма писав до царських зрадників, з несвідомости. Часи змінилися! Багато зради і пілюгавства прокинулось у нас в державі і длятого нам государ став грізний. Ба, та ти, молодче, викрив ханських злочинників, а злочинники наговорили всілякої неправди на нашого государя і тепер хан з татарами збирається іти на городи його величества.

— То не моя вина — сказав Кудеяр — я був в тяжкій неволі, а Бог дав мені нагоду висвободитися. Хан мені не государ, тим більше, що він бісурман; мені би тільки якимсь способом видобутися з неволі. І тепер живу у бісурмана, хоч і в достатках, а все здається в неволі. І день і ніч думаю яким би способом вернутися у християнську землю і служити своєму великому государеві. Памятаю його велику для мене ласку і прихильність.

— Гарно буде — сказав Нагий — коли ми з тобою вишлемо до царя чолобитню; тільки не знаю, як її вислати, бо татари зачали мене тримати неначе під сторожею. Бо бається, щоби я не повідомив государя про їх наміри, що хотять воювати краї государя. Проси хана, щоби дозволив тобі вислати чолобитню до царя-государя.

Кудеяр просив через везира хана, щоби дозволив йому вислати до царя чолобитню, а його повідомили, що хан кличе його до свого стола. За столом у хана обідало тим разом кілька мурз, немов нарочно вибраних з-поміж неприятелів Москви. Сам хан зачав говорити про віроломство москвитинів і прямо став докоряти царя за підмову злочинців на його життя. Мурзи підхопили ханські слова і розводили їх ще більше докорами на московського государя. Кудеяр слухав все терпеливо, а вкінці сказав:

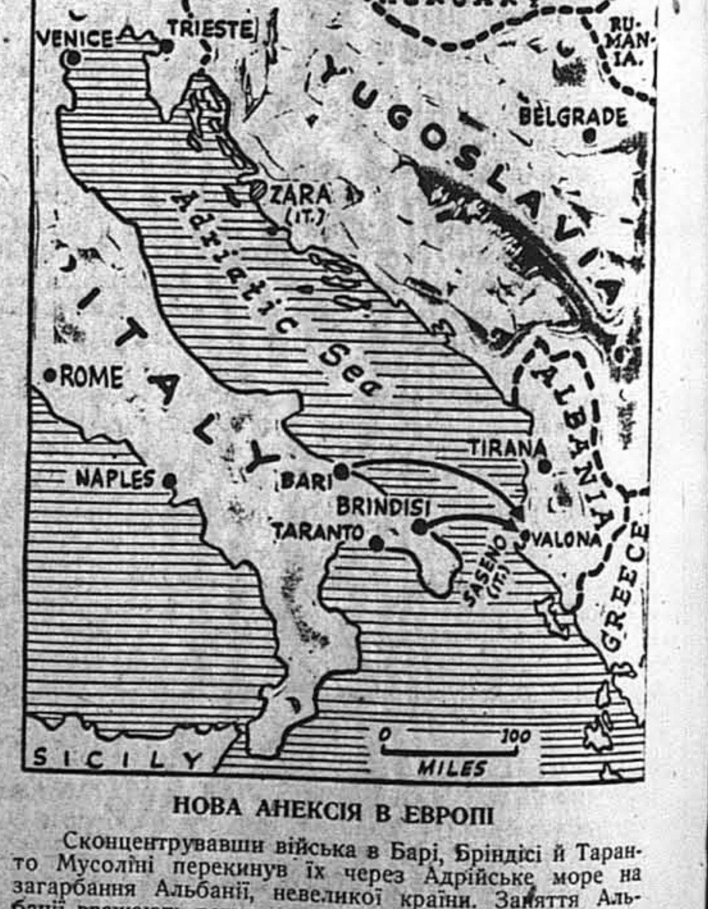
— Найясніший хане, не слухай ти клевети злодіїв, що хотіли спасти своє проступне життя і длятого напали на нашого государя.

— Говори своє, — сказав один мурза — ви всі добрі, вас скільки і не корми, а ви все в ліс дивитеся.

— Я би нічого так не бажав, — сказав Кудеяр — як коли би між моїм государем а найяснішим ханом вчинилася кріпка любов і братерська приязнь.

— Гарна ваша приязнь! — замітив непримирений мурза. — Чи давно, як твій государ зібрав на нас військо, хотів цілий Крим завоювати, ти сам ішов тоді на нас з царським військом і хотів нас побити, але тобі не повелося і попав у неволю. Тепер, як ти в наших руках, то й говориш, що нам миле, а скоро тебе випуститься, то знов підеш нас воювати.

(Далі буде).

НОВА АНЕКСІЯ В ЕВРОПІ

Сконцентрувавши війська в Барі, Бріндізі й Таранто Мусоліні перекинув їх через Адрійське море на загарбання Альбанії, невеликої країни. Заняття Альбанії вважають вступом до захоплення Югославії бер-лінсько-римською віссю.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ІДЕАЛІСТ?

Один американський картуніст подає в своїй щоденній „колюмні", що Сталін дістає від совєтської Росії просто смішно дрібну пенсію: „Сталінові платять $9.76 на місяць за те, що він править 165,748,-000 людей".

Ідеаліст! — скаже американський читач.

Чи може він так дуже любить правити міліонами людей?

ДОЗРІЛІ?

Число дозрілих людей в Ню Йорку, що вчаться в ріжних доповняючих школах, зросло в цьому році до 120,000 осіб, — каже шкільна рада міста Ню Йорку.

Чи це дозрілі люди? Адже дозрілий це такий, що вже не потребує вчитися, бо вже все знає...

БУЛО ЗАЧАРОВАНЕ?

Каже львівське „Діло", що воно розчарувалося в Гітлері й що на будуче не буде на нього покладатися в українських справах.

Чи не було би краще поклястися не дати себе чарувати взагалі нікому?

НЕБЕЗПЕКА?

Каже д-р Ернст Вільгельм Майер, бувший перший секретар німецької амбасади, що заходить небезпека, що російський сталінізм буде незадовго заступлений відкритим московським фашизмом.

В чому тут небезпека? В тому, що стане відкритим те, що тепер є закритим?

ГОТОВІ НА ГІТЛЄРА?

Д-р Каролайн Закрі, предсідниця Американського Союзу Поступового Виховання, заявила в своїй промові перед краєвою радою Союзу Молодих Християнських Жінок, що американська молодь є готова на Гітлера, себто готова піти за якимось фашистівським вождом того роду, що Гітлер.

Вона очевидно мала на думці американську молодь, що себе вважає нічим іншим, як американською. Та в Америці ще є інші молоді; з одного боку молоді, що вважають себе не лише американськими, але ще якимось іншими, а з другого боку молоді, що себе зовсім не вважають американськими. І серед них можуть теж бути тенденції до фашизму, звісно інакшого роду від фашизму „чистих" американців. Що вийде з зудару цих кількох фашистівських тенденцій? Котра з них переможе? Які наслідки будуть перемоги?

БАГАТО ДО РОБОТИ.

Покликання Стимсона, бувшого секретаря стейту, на переслухання на сенатський комітет для заграничних справ, уважають хитрою штучкою з боку тих, що пропагують воєнний виступ Злучених Держав по боці Англії й Франції. Стимсон повів гостру пропаганду проти Німеччини, Італії й Японії.

Ті, що бажали би собі прихильнішого відношення Злучених Держав до Німеччини, Італії й Японії, мусять тепер працювати „овертайм", щоби направити враження виступу Стимсона.

ХТО ТУТ СОЦІЯЛІСТ?

Хвалиться Гітлєр, що влаcтиво справжню соціялістичну політику веде його уряд.

Як відомо, людина в своїм дитячім віці часто вживає слів, яких вона не розуміє так, як їх розуміють старші. Говорив Івась: „Я розумію, що батько помер, але я не розумію, чому він не приходить домів на обід?"

З ТРАГЕДІЙ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Мадярський жовнір витирає багнет з української крови.

Гліб Лазаревський.

ВЕЛИКДЕНЬ У КИЄВІ

Отже було так: весняний вітерець доносив вогкий подих Дніпра до пишної барокової величезної дзвіниці Мазепиного будівництва. Її білий мур знизу вихоплювало з нічної стемряви рухоме сяйво незліченних свічок довгого навколо старовинного храму, що память князя Ярослава Мудрого. Храм відбудували і добудували Петро Могила, і Сильвестер Коссов, і Гедеон Четвертинський, і Варлаам Ясинський, і Іван Мазепа, і Рафаїл Заборовський...

І все зосередилося біля зачинених південних дверей собору, невидних із дзвіниці.

І раптом долетіли звідти, захоплюючися від найвищого щастя, поспішаючи оповісти про це цілому світові, безсмертні слова про перемогу життя над смертю!...

І ось на Мазепиній дзвіниці серед грубезних дубових балин для дзвонів з великим зусиллям розгойдано серце тисячепудового дзвона „Мазепи". Поплили навколо найнижчі басові хвилі, пробуджуючи табуні галок та голубів...

І ще раз!

Приєднався до „Мазепи" молодший його брат „Рафаїл", і розридалися від щастя херувимовими голосами малі дзвони...

І вже дзвонять напроти, на білій мурованій дзвіниці будівництва Йова Борецького, дзвіниці „Михайлівського золотоверхого".

А там праворуч відгукнулися в нічній темряві дзвони Володимирського собору.

Біля самої Святої Софії приєднуються до вихвального хору дзвіниця невеличкої Юріївської церкви, дзвонять на старому місті „Скорбящі", Трисвятська, Десятинна церкви...

А знизу, з Подолу чути, як гудуть там у всі дзвони і мурована церква Різдва, де стояла колись труна з тілом Шевченка, і українсько-барокова Покровська, і грецький манастир, і дзвіниця славетного Братського манастиря...

Радісно дзвонять і Успенський собор чи не з XII ще віку, і Флорівський українсько-бароковий жіночий манастир, що памятає за свою ігуменю Мазепину матір, і Петро-Павлівська церква, і Воскресенська церква, що її заснував сотник Остап Дашкович, і старовинні церкви — Іллінська та Борисоглібська...

Супроводять їм і „Микола Добрий", що його заснував Самійло Кішка, і „Микола Притиск", що збудований у XVI. віку, і його одноліток „Микола Набережний"...

Ледве чути дзвони Кирилівського манастиря, збудованого ще в XII. віці.

А в західній частині Києва, на Лукянівці дзвонять: Вознесенська церква, Покровський манастир і Федорівська, приєднуються до них „залізна" Іванівська, Іллінська, Благовіщенська, Троїцька Володимирська.

А Печерське... Цеж звідти гудуть дзвони „Миколи Малого" і „Миколи Великого" монументального гарного Мазепиного будівництва і мохом старовини повитого Спаса на Берестові; цеж звідти заглушують їх 32 дзвони найграндіознішої, найвищої, найгарнішої Лаврівської дзвіниці із дзвонами теж подарованими гетьманом Іваном Мазепою.

І трудно почути дзвони Йонівського, Видубицького, Голосіївського, Китаївського, Теофанівського, Преображенського манастиря...

А жовтий щербатий місяць стояв над нашою славною Україною, над нашою і тоді не своєю землею, коли так святкували Великдень у Києві ще перед великою війною... І вже сріблило, ясніло на сході.

Та вважко загуркотіли, жахливо заскреготіли залізні дні на заході. Руїнним полумям аж до неба бухнула революція... Зацокотіли скорострілі, загупали гармати, залунали крики „слава" на українських землях! Голосно, захоплено, ентузіястично...

Та все далі і далі на захід відбувалися ці голоси...

І вже не чути їх...

Знову опинилися кияни на нашій, не своїй землі...

Та правили вже по церквах Службу Божу рідною, барвистою, соковитою, українською мовою.

І загубало мимоволі тоді київське українське населення у святій Софії про жахливу дійсність, забувало на якийсь час, що воно знову під московським караулом.

Та кожного року на Великдень все менше і менше гуло київських дзвонів, все більше і більше німіло дзвіниць, все більше і більше зникало їх зовсім, бо розбирали їх на цеглу, на будівельний матеріял московської окупації.

І надійшов останній Великдень у Києві, коли дзвонили ще у дзвони, коли правила Службу Божу українська православна автокефальна церква... Та чи можем це бути?! Великдень і останній?!

Року 1929 товариство войовничих безвірників організувало у Києві на цю великодну ніч великий протирелігійний карнавал, відчиняючи водночасно аж до ранку всі театри та кіна.

Змобілізовано всю київську залогу, все студентство та учнів шкіл, всіх комуністів і комсомольців, артистів усіх театрів, усі орхестри, всі автомобілі...

Величезні походи в найріжноманітніших костюмах та машкарах сунулися по київських вулицях з транспортами, з потворними опудалами, з велитенськими карикатурними постатьми... І майже на чолі кожного походу карикатурні постаті грубезних, бридких, патлатих попів з пляшкою горівки, з гаманцем грошей і з хрестом у руках... З усіх боків лунали какофонічні співи, гриміли орхестри; били в мидниці, відра, сковороди, відламки рейок; гугнявили радіові мегафони...

Дим від смолоскипів затягував вулиці; плигали велитенські тіні по мурах будинків; стріляли до чорного неба яскраві ріжнокольорові ракети, дряпаючи там тремтюче проміння прожекторів... Ніби справді з сусідньої Лисої Гори вся нечиста сила посунула на київські вулиці, щоб відправити там свій шабаш.

Та нечисленні вже церкви переповнені; навіть до Софійського цвинтаря нелегко було протиснутися вже звечора...

І як завжди в очікуванні все зосередилось біля ще зачинених південних дверей собору...

І не можна охопити очима в нічній темряві, не розсіяній свічками в руках вірних, всю гармонійну барокову величність української національної святині...

Як непорушна скеля стоїть вона серед розбурханого моря історичних подій. Підходили під її мури половці, грабували її Юрій Довгорукий і Андрій Боголюбський; бачили її мури і польські полки; плюндрували їх татарські наїздники. Розбиваються хвилі об скелю, відкочуються назад, а скеля стоїть і стоїть...

І ось зупинився біля зачинених дверей на чолі походу старенький, сивий, як голуб, митрополит... Чути кожне його слово. І чути нарешті, чи не найзнаменитіші слова в церковній нашій історії і підхоплює їх радісно великий прекрасний хор. Загули дзвони, заглушуючи нахабний богохульний галас зпоза білих мурів навколо цвинтаря...

Розчинено двері і заблищав вогнями свічок та золотом іконостасів глибокий храм, і хвилями покотилася відповідь вірних на святочне привітання свого Владики Церкви.

А одна група червоноармійців мала за завдання прийти до Соломинської церкви, стати біля неї і грою, співами та танцями перешкодити відправі. Група дійшла, трохи спізнившися і тільки почала співати, як розчинилися церковні двері, звідки вирушили вірні з панотцем Миколою Чехівським на чолі, стали навколішки і заспівали „Христос Воскрес". А панотець благословляв хрестом карнавальників. Карнавальники розгубилися, у багатьох червоноармійців виступили сльози на очах, дехто машинально стягнув кашкет з голови, всі замовкли, і червоний командир поквапно забрав звідти свій відділ.

Вживали пізніще окупанти всіх заходів, щоб знищити українську православну автокефальну церкву як організацію і не тому, що це була церква взагалі, ні. Адже російська церква надалі істнує, без огляду на всілякі утиски, її не нищать, а тому, що це була українська церква, що вона сміла відокремитися від російської...

І дзвонів нема вже у Києві!!...

І чи не перейшли там цілком до традиції перших часів християнства до відправ Служби Божої в підземеллі?

Але істнує з давніх часів легенда в Києві і говорить вона, що поки істнує у святині Софії „непорушна стіна", стіна над центральним вівтарем з мозаїчним ще з XI. віку малюнком Божої Матери з піднесеними руками, то це значить, що вона опікується Києвом, українським народом і що якіб злидні не загрожували Україні, свята Протекторка захистить її, урятує від загибелі її нарід...

Так вірить нарід.

Справді. Чого тільки не витерпів український нарід? Хто тільки не знущався над ним? Але з усіх злиднів він наприкінці виходив національно свідомішим, сконсолідованішим у своїй національній свідомості, у своїй все більшій і більшій любові до батьківщини і не в мертвій любові без діл, а з ділами!..

Страшні умовини окупації, знищування проявів національного життя гартують українське населення, створюють його смілівішим та свідомішим.

ЗА ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ

Сцена в сенатськім комітеті заграничних справ підчас переслухання Генрія Л. Стимсона, бувшого секретаря стейту, в справі заграничної політики Злучених Держав. Стимсон (показаний внизу на вирізанім образку, а на головнім показаний стрілкою) виступав проти теперішнього закону про невтральність та за політику проти Японії, Німеччини й Італії.

ПІСНЯ МОРЯ

То було давно. Один японець мав дві дочки, які дуже любив. Були обі дуже скромні, розумні й гарні. А вже не були щасливі.

Їх батько був дуже пристрасний ловець. Дочки боялися, що батька за це колись покарають небеса.

Раз попросив його якийсь чужинець, щоб сполював йому пару бузьків.

Ловець дуже радо згодився. Пішов над беріг моря та скрився у шуварі, щоб до світанку ждати бузьків. Дочки сумно приняли цю вістку. Постановили страшне, щоби раз на все відвести батька від тієї дивної пристрасти. Кинули жереб, котра з них віддасть своє молоде життя, щоб зробити кінець тій ловецькій пристрасті батька.

Скинула зі себе сіру одежу, надягла білу й раннім ранком пішла над море. Ще мряка закривала сивим серпанком небозвід. Одна з дочок, що витягла жереб, пішла також туди, де їх батько зачаївся був на бузьків. Друга із засідки підглядала, що буде з її сестрою, яка в шуварі на одній нозі, вся в білому стояла наче справжній бузько.

Нараз вистрілила рушниця. „Бузько" впав неживий над морським берегом. Друга сестра в цюж мить прискочила, щоб пригодубити нещасну сестру.

Нещасний батько думав, що до вбитого бузька підбіг другий, замісць, щоб сполохатися та відлетіти. Сам себе похвалив, як то йому щастя дуже сприяє.

Вистрілив удруге. І другий „бузько" впав біля першого в сестриних обіймах.

Батько розрадуваний побіг туди та на своє велике розчарування побачив, що замісць двох бузьків убив свої дві любі дочки.

Вони ще жили малесеньку хвилиночку та прошептали йому, чому вони пішлися на таку смерть.

Минуло від тієї сумної пригоди вже багато літ. Троща над морем, яка бачила смерть тих нещасних дівчат, сумно шелестіла, коли лише бачила, що біля неї ллється кров, а морські хвилі, які цілували морський беріг, на якому лежали нещасні сестри, несуть у далечінь сумну пісню про нещасну долю двох дівчат.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться дня 13. квітня, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прибути на означений час. Принимаємо нових членів до Тов. Вільних Козаків і У. Н. Союзу. — П. Ковтун, гол.; К. Кульчицький, кас.; В. Іваніців, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Місячні збори Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44., з причини свят відбудуться в четвер, 13. квітня, в 7. год. ввечір, в укр. правол. галі, на Нюпорт Ев. Взиваається всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. Особливо ті члени, котрі більше довгують, щоби платили регулярно. Також ті члени, котрі мешкають на фармах, щоби приносили бодай що 3 місяці свої вкладки, а не чекали, аж до них прийде хтось колектувати, бо чекали на суспендовання. — Уряд.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячний мітінг Тов. Зап. Січ. від. 155., відбудеться в пятницю, 14. квітня, в 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важні справи до вирішення. Взивається довгуючих членів, щоби вирівняли свій довг, а не ще більше затягали. Таких членів відділ мусить суспендувати, бо відділ додовжа каса більше за них платити не може. — Ів. Макар, предс.; В. Дригиняк, кас.; А. Яричевський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. З огляду на Великодні Свята, місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в пятницю, 14. квітня, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Початок у год. 8. ввечорі. — Уряд.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ 285 З ФАРЕЛ й 386 З ШЕЙРОН, ПА.

відбудуться

Загальні Організаційні СОЮЗОВІ ЗБОРИ

В ЧЕТВЕР, 13. КВІТНЯ (APRIL 13, 1939)

в годині 6-тій вечором

в гали церковній при українській православній церкві на Кларк, біля Шарпсвил

ШЕЙРОН, ПА.

Обовязком усіх старших і молоді є бути на зборах тому, бо на зборах промовлятиме окр. організатор гр. Василь Загаєвич, який **фактами докаже**, що не має для нас українців кращої і відповідніщої організації під кожним оглядом, **понад** Український Народний Союз.

Членів з кляси „Г" просимо **мати конечно грамоти** за собою, бо буде вияснення щодо теперішних **дивиденд** й на будуче!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN PROBLEM

Some Comments On Miss Hawes' Article

To the Editor of The Post—Sir: It was with much interest that I read in your issue of March 29, 1939, the article entitled "Poland's Tinder Box—The Ukrainian Problem," by Mary N. Hawes.

Since I myself am a Ukrainian and thoroughly acquainted with the entire Ukrainian question, and since it appears from the article that at least the major portion of the information on that subject was obtained by the author probably from non-Ukrainian sources, I would like to be permitted to make some explanations concerning that article.

First of all, in discussing the members of the Ukrainian population under Poland, the author introduces three names, that is, Ukrainians, Ruthenians and White Ruthenians, who are to compose the entire number of seven millions of Ukrainians. There is no such duality in the Ukrainian nation as "Ruthenians" and "Ukrainians. If anyone, for some reasons, insists on calling Ukrainians, "Ruthenians"—which is incorrect — then, where the number of all the Ukrainian population in Poland is concerned, he should at least put them all in one group. Today hardly anyone questions the historical name "Ukraine" and "Ukrainian," except the anti-Ukrainian sources desiring to blur the Ukrainian issue. As for White Russians, they are not Ukrainians and cannot be counted as such.

According to Polish statistical data, the population of Ukrainian ethnographical lands under Poland in 1931 numbered 9,198,000 of that 6,103,000 Ukrainians, 17,000 Rumanians, 1,116,000 Jews, 1,818,000 Poles, 93,000 Germans and 57,000 of other nationalities. As Miss Hawes suggests, "allowance must be made for the rapid increase in population and the natural 'modestly' of government figures." In view of the above figures, the assertion by Miss Hawes that "there are only two districts in the country where they (the Ukrainians) are in a majority" is rather an under-estimation. Polish islands scattered throughout the Ukrainian territory are to be explained by the fact that the process of Polish infiltration into the Ukrainian lands was going on for many centuries of Polish rule. It continues today. Especially the cities are predominantly Polish, since they were the centers of Polish administrative authorities.

The most remarkable is the ease with which the author of the article asserts that ". . . it was Austria which really created the Ukrainian problem and even brought the name 'Ukraine' into use." Such a story has been discredited long ago, and for a student of history it has no meaning. It has lost in propagandic value to such an extent that today it very seldom is being recited by the occupants of Ukraine.

I shall cite only such events from Ukrainian history as the resurrection of Ukraine under Hetman Bohdan Khmelnytzky in the middle of the seventeenth century, the battle of Poltava in 1709, wherein Hetman Ivan Mazepa, who combined his forces with those of Charles XII of Sweden, fought an unsuccessful battle with the Russian army of Peter the Great. Those could not possibly be the movements inspired by Austria. Lastly, I will refer the reader to the historical sources, Ukrainian and foreign, to find out about Ukraine for himself.

It should not be surprising that in more recent times the Ukrainian question in a similar manner became a nickname for German expansionism, with which it has nothing to do, whatsoever. Religion is not an obstacle to Ukrainian unity, but rather the difference among the political groups. However the Ukrainian nation is no more politically differentiated than any other nation.

It is evident that Poland is unwilling to grant autonomy to Ukrainians, and the petition which demanded autonomy and which was disregarded on a very flimsy pretext, was in striking contrast to the fact, that Poland promised such autonomy to Ukrainians under the so-called Act of the Council of Ambassadors, which was signed March 15, 1923, by Poland and the ambassadors of Great Britain, France, Italy and Japan.

EUGENE SKOTZKO.

Washington, March 30.

(The Washington Post Sunday, April 2, 1939)

350 PRESENT AS UKRAINIAN CHOIR OFFERS CONCERT

Song Poems of Taras Shevchenko Compose Major Portion of Pleasing Program.

More than 350 persons attended the concert presented last night in the Ukrainian Club auditorium by the choir of St. Peter and Paul's Church.

The presentation was in observance of the 125th anniversary of the birth of the famous Ukrainian poet and statesman, Taras Shevchenko, a number of whose poems, set to music, were offered by the choir.

Composed of fifty mixed voices, the choir sang under the direction of Miron Sokolski, who was recently appointed to head the group. Rev. Michael Lysiak, pastor of the church, delivered the address of welcome.

Approximately twenty individual numbers were offered during the program. Soloists included Mrs. Emma Mazula, Miss Emily Dziamba and Miss Ann McChalad.

An address on Shevchenko's love for his native land and his contributions to the welfare of his country was given by Miron Nazarko of this city. An address was also delivered by Luke Myshuha of Jersey City, editor of the national Ukrainian paper, "Liberty."

Recitations were offered by Natalie Niedielski and John Jadlos and Ukrainian musical selections were played by Stephen Postolowski's Orchestra. A group of songs was sung by the Children's Choir and William Gardner entertained with a group of solos, accompanied by Miss Gloria Zalopany. John Jadlos and Stephen Postolowski rendered a violin duet, accompanied by Miss Drapalski.

(Troy Record, March 27, 1939).

ЗНОВУ НА РИМО-КАТОЛИЦИЗМ.

У Бабині під Рівним перейшло на римо-католицизм 30 православних. — В Омелянах — 50 осіб, у Лідавці — 60. Польська преса повідомляє, наче конвертити, це колишня „шляхта загродова".

ЖІНКИ В АРМІЇ

Парада жіночого відділу албанської армії в Тирані, столиці Альбанії. Як каже альбанський король у своїй проклямації, як чоловіків не стане, італійська армія буде мусіти зміритися з альбанськими жіночими відділами.

ПОДАТКОВІ ТЯГАРІ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

Багато пишеться тепер про тяжке положення американських залізниць взагалі, а тих, що в стейті Ню Джерзі, зокрема. Останні є придавлені великими податками. Правдива вартість залізниць стейту Ню Джерзі виносить лиш одну третину, а найбільше половину того, що оцінила податкова комісія. Супроти цього, само собою зрозуміле, податки такі величезні, що довели залізничі лінії на край банкроцтва.

Крім того велику конкуренцію роблять залізницям автобусові компанії, які взялись перевозити не лиш особи, але й ріжного сорту продукти. Вони можуть дешевше перевозити тому, що не потребують оплачувати довгої залізничої сітки. Уряд дбає про те, щоби ми мали добрі шляхи. А по тих шляхах вигідно курсують автобуси, беручи дешеву заплату за перевіз, та змушуючи в той спосіб і залізничі лінії обнижати заплату.

Ніхто не має жалю до автобусових компаній. Та неслушним видається поступовання стейтового уряду, який накладає на залізниці такі великі податки, що вони не всилі конкурувати з іншими підприємствами. Вони мають звязані руки і ноги. Якжеж тут серед таких обставин змагатись з іншими?

Як залізниці будуть доведені до банкроцтва, то хіба це вийде на добро для суспільности? Ні. На тім дуже потерпить суспільність. Деякі місцевости зачнуть цілком нидіти і занепадати. Подорожіють також продукти. Бо автобусові компанії, хоч роблять прикру конкуренцію залізницям, то проте не зможуть вповні виконати тої служби, яку виконують залізниці. Ось так, знищивши залізниці, край, замісць поступати в своїм розвою вперед, зачне повертатись назад.

Нинішне положення залізниць таке, що вони цілком не хочуть приваблювати до себе нового капіталу. Бо в найкращому випадку вложений капітал принесе лиш 2% зарібку. Через те й унеможливлене уліпшування залізнодорожних вигід. Це можна уникнути, якби уряд мав більший згляд на податки.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Квартальні збори Тов. Зап. Січи, від. 385., відбудуться в неділю, 16. квітня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 6 University, N. E. Проситься всіх членів прибути на означений час. — П. Греськів, предс.; К. Сокіл, кас.; О. Козак, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Звичайні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140., у важній справі відбудуться 16. квітня, в У. Н. Домі, 525 В. Рейен Еве. На ці збори повинні прибути всі члени бо є важні справи до полагодження. С. Нановський, предс.; М. Когут, кас.; І. Кравець, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Квартальні збори Тов. Згода, від. 20., відбудуться в неділю, 16. квітня, в Українській Хаті на Ґрейлінг ул., точно в 1. годині пополудні. Просимо всіх членів прибути на ті збори, бо контроля й уряд мають здати справоздання за 3 місяці і так само є інші важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься заплатити свої довги, а як не можуть, так мусять підписати нот на свій довг, як хотять, щоб Товариство їх надалі тримало, а як не зголосяться, так Товариство виключить їх з членства. — Дм. Білик, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ГВІЛІНҐ, В. ВА. З причини Свят збори відділу 56. відбудуться дня 16. квітня. — М. Медвідь, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 16. квітня, в 12. годині вполудне. Проситься всіх членів прибути на збори й вирівняти свої вкладки та привести своїх знайомих записати до У. Н. Союзу, — Тимко Кальмук.

БОФАЛО, Н. Й. Збори Тов. Український Сокіл, від. 304., відбудуться в пятницю, 14. квітня, в 7:30 ввечір. Кожний член має явитися на зборах. Буде справоздання за 3 місяці. Довгуючі мають вирівняти вкладки до Союзу і до Товариства. Проситься членів придбати нових членів і привести з собою на збори. Відділ уладжує незадовго забаву; всі члениці мають прийти і гостей привести зо собою. — А. Грудак, предс.; І. Грудак, кас.; С. Ваврів, секр.

САВТПОРТ, КОН. Перші квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84., відбудуться в пятницю, 14. квітня, в гали, де звичайно, в годині 7:30 вечором. На ці збори проситься всіх членів і члениць, щоби прийти начас, бо є важні справи до полагодження. Цього року наш Батько-Союз святкує 45-літній ювилей, Кожний член має дати як презент свойому Батькові хотяй одного нового члена. — Ю. Гоголь, предс.; П. Дутко, кас.; М. Ґудзів, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в пятницю, 14. квітня, в 7. годині вечором, в гали під ч. 13530 Charest St. Проситься всіх прибути начас, бо є дуже важні справи до рішення. Рівнож буде звіт контр. комісії за перший квартал. Проситься, приведіть знайомих, щоби вписались до Товариства й Союзу. А найголовніше, повписуйте свої діти. Тим зробите велику прислугу для Союзу в 45-літні роковини його ювилею і своїм дітям памятку. Коли кожний у цім році запише хоч одного нового члена, то буде дійсний ювилей, бо Союз побільшився би вдвоє. — Максим Головчак, предс.; Стефан Хомяк, секр.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(78)

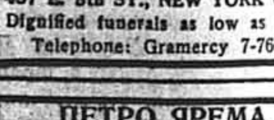
Як тільки Гелена відімкнула двері клітки з середини вийшов Лявак і кинувся до Гелени. Вони обнялись і на хвилю зупинились в поцілунку. Та ті любощі не тревали довго. Серед таких відносин вони мусіли думати про що інше. Після того Гелена кинулась до клітки брата і також відімкнула двері і щиро з братом привіталась.

„А що тепер?" запитав Лявак". „Тут десь мусить бути скритий вихід", заговорив Брайен, „але я не знаю в котрім саме місці". Він почав блудити очима по стінах. Нагло йому чоло прояснилось і він заговорив: „Тут серед вязнів є один бувший жрець. Він мусить знати про той вихід". „Ми випустім усіх вязнів", закричала Гелена. „Вони будуть нашими союзниками".

І справді вона почала ходити від клітки до клітки і відмикати залізні двері. Вязні в першій хвили самі не знали, що з ними роблять. Та й не було багато часу на вияснювання. Коли увільнили атарського жреця, то Брайен представив його товариству: „Це Ґеркуф, спроневірений жрець і запроторений в тюрму. Він знає секретний вихід звідси".

Геркуф справді знав вихід. По короткій нараді Ґеркуф згодився вказати цей вихід, а навіть згодився їх вести туди. Але він перестерігав їх, що шлях дуже небезпечний. „Дуже правдоподібно, що нас по дорозі зловлять. А коли зловлять, то справлять на смерть серед страшних мук. Колиж втечемо то натрапимо на нові великі небезпеки", додав він загадочно.

Ріжниця.

— Чи знаєш, яка є ріжниця між лікарем і гарматою?

— ?

— Невелика. Гармата вбиває, коли потрапить, а лікар, коли не потрапить.